

AKADEMIA
ALARMÓW
SMOGOWYCH

PRZEWODNIK DLA LOKALNYCH ALARMÓW SMOGOWYCH

WSTĘP	3
Co to jest Polski Alarm Smogowy?	5
Co to jest Lokalny Alarm Smogowy?	5
DOBRE PRAKTYKI JAKIE DZIAŁANIA MOŻE PODJĄĆ LOKALNY ALARM SMOGOWY?	7
Apel do władz lokalnych o podjęcie działań w zakresie ochrony powietrza	8
Organizacja kampanii społecznych	13
Edukacja dzieci i młodzieży	19
Organizacja happeningów i briefingów medialnych	22
Przygotowanie materiałów edukacyjnych i ich dystrybucja	26
Aktywność w mediach społecznościowych, prowadzenie stron internetowych	29
Badania jakości powietrza	30
Spotkania Polskiego Alarmu Smogowego	33
DOBRE PRAKTYKI PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ SKIEROWANE DO GMIN	35
Informowanie o jakości powietrza	36
Działania edukacyjne	38
Kontrola palenisk pod kątem nieprzestrzegania przepisów	41
Wsparcie mieszkańców w procesie modernizacji domów	44

Projekt realizowany z dotacji programu Aktywni Obywatele – Fundusz Krajowy finansowanego przez Islandię, Liechtenstein i Norwegię w ramach Funduszy EOG.

The background of the entire page is a teal color with a repeating pattern of concentric, semi-circular arcs. These arcs are arranged in a grid-like fashion, creating a textured, wave-like effect. The arcs are darker teal than the background, and their spacing creates a sense of depth and movement.

WSTEP

W dzisiejszym dynamicznym świecie, aktywiści odgrywają kluczową rolę w kształtowaniu pozytywnych zmian społecznych. Wraz z zaangażowaniem społeczności lokalnych i współpracą z władzami samorządowymi, można skutecznie przyczynić się do wprowadzenia zmian na szczeblu lokalnym czy regionalnym. Ten poradnik został stworzony z myślą o aktywistach oraz lokalnych społecznościach, aby dostarczyć praktycznych wskazówek i inspiracji do skutecznego działania w walce o poprawę jakości powietrza w Polsce.

W pierwszej części poradnika prezentujemy różnorodne działania skierowane do lokalnych alarmów smogowych, takie jak np. kampanie społeczne, które pozwalają na skuteczne włączenie się w procesy społeczne, współpracę z innymi aktywistami oraz budowanie konstruktywnych relacji z władzami lokalnymi. Naszym celem jest stworzenie przestrzeni dla dialogu, wymiany pomysłów i wspólnym działaniu na rzecz poprawy jakości powietrza w Polsce.

W drugiej części poradnika przedstawiamy wybrane działania gmin i innych jednostek samorządowych, które są prowadzone już teraz i przynoszą pozytywne dla jakości powietrza efekty. Gminy, powiaty i województwa muszą wypełniać w tym zakresie konkretne obowiązki, ujęte między innymi w ustawie Prawo ochrony środowiska czy regionalnych Programach ochrony powietrza. Oprócz działań obowiązkowych, samorządy mogą jednak – a wręcz powinny – podejmować również inne aktywności, które przyczyniają się do poprawy jakości powietrza.

Mamy nadzieję, że niniejszy poradnik będzie stanowił kompendium wiedzy, z którego każdy aktywista może czerpać inspirację i gotowe narzędzia do działań na rzecz swojej społeczności.

Zachęcamy do korzystania z wiedzy zawartej w tym poradniku oraz do dzielenia się własnymi doświadczeniami. Wspólnie możemy budować społeczność, która troszczy się o swoich mieszkańców i dąży do tego, aby w Polsce każdy mógł oddychać czystym powietrzem i żyć w środowisku bezpiecznym dla naszego zdrowia i życia.

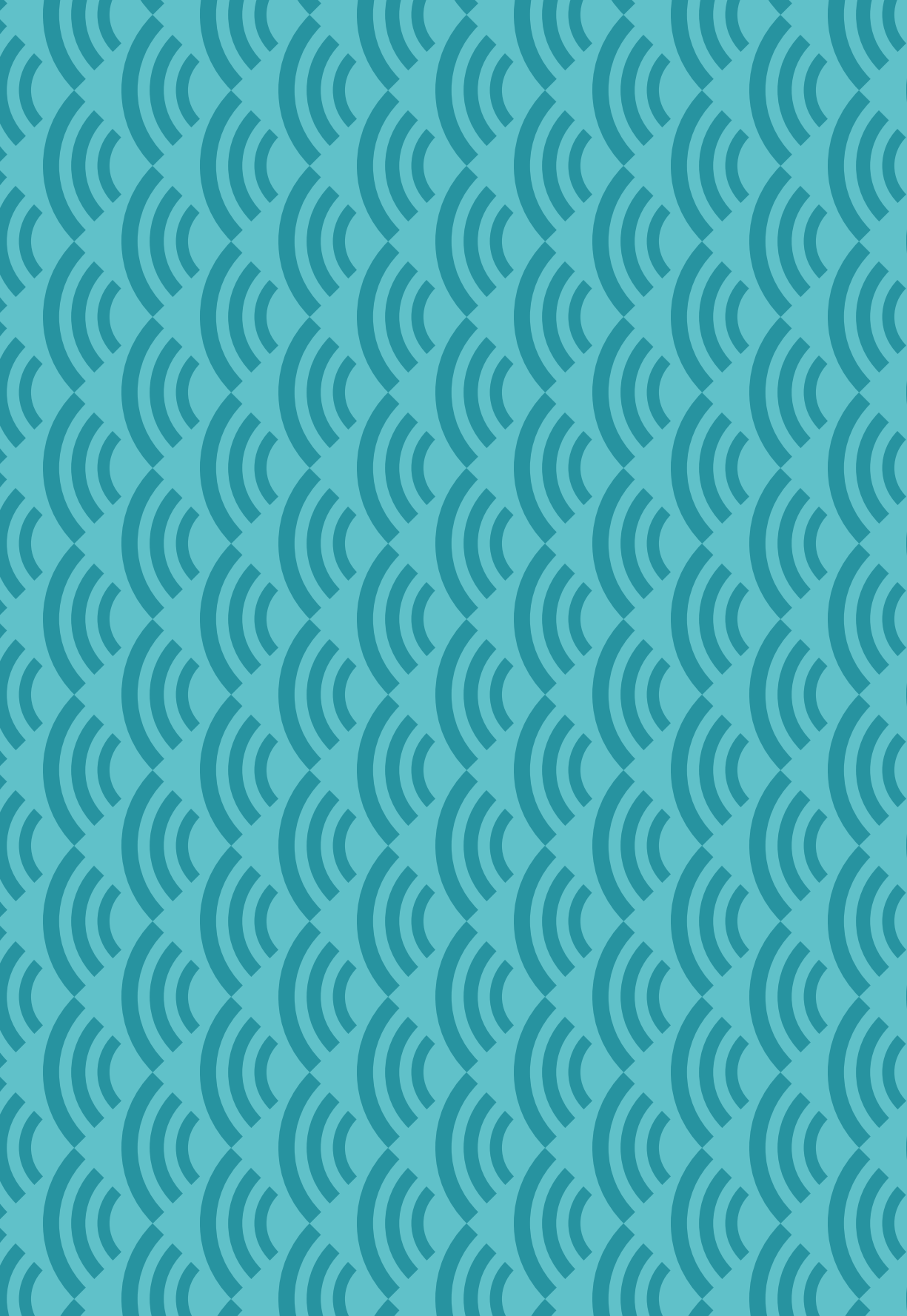
CO TO JEST POLSKI ALARM SMOGOWY?

Polski Alarm Smogowy (PAS) to inicjatywa zrzeszająca ruchy obywatelskie zatroskane złą jakością powietrza w Polsce. Aktualnie PAS skupia ponad 50 inicjatyw z całego kraju, od Wejherowa po Zakopane. Celem PAS jest doprowadzenie jakości powietrza do stanu niezagrażającego zdrowiu i życiu osób mieszkających w Polsce. Dążymy do osiągnięcia jakości powietrza spełniającej normy obowiązujące w naszym kraju.

Polski Alarm Smogowy jest organizacją ponadpartyjną, współpracującą z samorządami, organizacjami pozarządowymi i środowiskami naukowymi oraz z każdym, komu leży na sercu czyste, nieskażone zanieczyszczeniami powietrze, jak również zdrowie polskich obywateli.

CO TO JEST LOKALNY ALARM SMOGOWY?

Lokalny Alarm Smogowy to ruch społeczny skupiający ludzi zatroskanych złą jakością powietrza i działających na rzecz ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza. Lokalne Alarmy Smogowe (LAS) to organizacje ponadpartyjne, współpracujące z samorządami, organizacjami pozarządowymi, środowiskami naukowymi oraz każdym, komu zależy na czystym powietrzu i zdrowiu obywateli. LAS działają nie tylko w metropoliach (Kraków, Wrocław, Poznań i Warszawa), ale również w małych miastach (np. Pszczyna, Wejherowo) czy na wsiach (np. małopolski Zabierzów czy śląskie Gierałtowice).

I. **DOBRE** **PRAKTYKI**

**JAKIE DZIAŁANIA MOŻE PODJĄĆ
LOKALNY ALARM SMOGOWY?**

1. APELE DO WŁADZ LOKALNYCH O PODJĘCIE DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA

Jednym z pierwszych, podstawowych działań, jakie alarmy smogowe mogą wdrożyć podczas swojej działalności, jest apelowanie do władz lokalnych o podjęcie skutecznych działań na rzecz poprawy jakości powietrza, ponieważ to właśnie one mają największe kompetencje i uprawnienia w tej kwestii. Polski Alarm Smogowy dysponuje własnym portalem petycyjnym (www.chceoddychac.pl), na którym każdy lokalny alarm może udostępnić swoją petycję on-line.

Alarmy smogowe w petycji w sprawie podjęcia skutecznych działań antysmogowych na poziomie lokalnym mogą apelować o:

WPROWADZENIE (LUB ZAOSTRZENIE ISTNIEJĄCYCH) REGULACJI NA POZIOMIE REGIONALNYM LUB LOKALNYM, KTÓRE ZAKŁADAJĄ OGRANICZENIA W ZAKRESIE EKSPLOATACJI URZĄDZEŃ GRZEWCZYCH NIESPEŁNIAJĄCYCH STANDARDÓW EMISYJNYCH, CZY WYKORZYSTYWANIA PALIW ZŁEJ JAKOŚCI

Regulacje te to tzw. uchwały antysmogowe przyjmowane przez sejmiki wojewódzkie, które nie tylko wytyczają ścieżkę likwidacji dotychczasowych wysokoemisyjnych źródeł grzewczych, które są główną przyczyną zanieczyszczenia powietrza, ale także nie pozwalają na instalację takich urządzeń w nowych budynkach oraz nakładają ograniczenia odnośnie jakości wykorzystywanych paliw. Uchwały antysmogowe zostały wprowadzone już w 14 województwach. Odrębne regulacje mogą być wprowadzane również wyłącznie na wybranych obszarach województw np. na terenie wybranych miejscowości/gmin. W niektórych miejscach (Kraków, Wrocław, 7 uzdrowisk na Dolnym Śląsku) ograniczenia te przyjęły formę zakazu spalania paliw stałych. W Małopolsce, między innymi dzięki zaangażowaniu lokalnych alarmów smogowych, kilka gmin przyjęło Lokalne Uchwały Antysmogowe, które wprowadzają dodatkowe, bardziej ambitne regulacje.

MONITORING JAKOŚCI POWIETRZA I SKUTECZNE INFORMOWANIE MIESZKAŃCÓW O JEGO AKTUALNYM STANIE

W przypadku gmin, które na swoim terenie nie mają zlokalizowanych stacji pomiarowych Państwowego Monitoringu Środowiska (PMŚ), lub ich sieć jest niewystarczająca, apel może poruszać kwestię ewentualnego wnioskowania do PMŚ o **uruchomienie oficjalnych stacji monitoringu powietrza lub uruchomienia czujników niskokosztowych**, aby zapewnić mieszkańcom lepszy dostęp do informacji o jakości powietrza w ich gminie. **Gminy mogą również włączyć się w projekt Edukacyjna Sieć Antysmogowa (ESA), który zakłada montaż czujników jakości powietrza oraz tablic informacyjnych pokazujących ich wyniki w szkołach, a także działania edukacyjne wśród uczniów i ich rodziców.** Aby zgłosić chęć uczestnictwa w projekcie ESA, gmina lub szkoła powinna wypełnić formularz na stronie: <https://esa.nask.pl/dolacz-do-esa>.

Gminy są bezpośrednio odpowiedzialne za informowanie mieszkańców o aktualnym poziomie zanieczyszczenia powietrza, istotne jest więc **uruchomienie skutecznych kanałów informowania** społeczności lokalnej o przekroczeniach dopuszczalnego poziomu stężenia zanieczyszczeń lub poziomów informowania/alarmowania oraz sposobach postępowania w przypadku ich wystąpienia. Jednym ze sposobów informowania mogą być gminne tablice prezentujące aktualny stan jakości powietrza, stawiane w często odwiedzanych miejscach oraz placówkach publicznych, wyświetlanie takich informacji w środkach komunikacji miejskiej czy wysyłka SMS z ostrzeżeniami do mieszkańców gminy. Więcej informacji o kanałach informowania na temat jakości powietrza znajdziecie w raporcie **Co wiemy o smogu?**

DZIAŁANIA EDUKACYJNE

Gminy są również odpowiedzialne za prowadzenie edukacji mieszkańców na temat zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza, aktualnie obowiązujących regulacji i możliwości pozyskania dotacji na

likwidację starych kotłów. Niestety, badania pokazują, że świadomość uchwał antysmogowych jest bardzo niska. Potrzeba szeroko zakrojonych i kompleksowych działań w tym względzie – działania edukacyjne powinny być kierowane przede wszystkim do dorosłych. Im większy poziom świadomości problemu i możliwych rozwiązań, tym większa aprobaty społeczna dla zmian.

Konieczne jest wdrożenie programu edukacji społecznej w dziedzinie zagrożenia wynikającego z zanieczyszczenia powietrza i ochrony przed jego skutkami: organizacja wydarzeń i spotkań uświadamiających źródło problemu; informowanie jak się chronić przed smogiem, gdzie szukać pomocy przy wymianie źródła ciepła (m.in. dotacji) oraz informacji o aktualnym stanie jakości powietrza; uruchomienie programów edukacyjnych w szkołach i placówkach oświatowych; ewentualne unikanie prowadzenia zajęć ruchowych dla dzieci na zewnątrz w przypadku występowania wysokich poziomów zanieczyszczeń.

KONTROLE I KARY ZA NIEPRZESTRZEGANIE PRZEPISÓW DOT. ZANIECZYSZCZANIA POWIETRZA

Zgodnie z art. 379 ust. 1 Ustawy Prawo ochrony środowiska **marszałek województwa, starosta oraz wójt, burmistrz lub prezydent miasta** sprawują kontrolę przestrzegania i stosowania przepisów o ochronie środowiska w zakresie objętym właściwością tych organów. Ust. 2 mówi o tym, że organy te mogą upoważnić do wykonywania funkcji kontrolnych pracowników podległych im urzędów marszałkowskich, powiatowych, miejskich lub gminnych lub funkcjonariuszy straży gminnych.

W zakresie obowiązków tych organów jest więc między innymi przeprowadzanie skutecznych kontroli spalania odpadów oraz przestrzegania uchwały antysmogowej.

Istotne jest, aby w gminach funkcjonowały jednostki odpowiedzialne za kontrolę – najlepiej funkcjonariusze straży miejskiej/gminnej, a jeśli nie jest to możliwe – pracownicy urzędu z odpowiednim upoważnieniem

oraz aby kontrole te były odpowiednio przeprowadzane: **szeroki wachlarz sposobów zgłaszania podejrzeń przez mieszkańców, pobieranie próbek popiołu, sprawdzanie jakości paliw (zgodnie z uchwałą antysmogową), nakładanie adekwatnych do szkodliwości czynu kar na osoby popełniające wykroczenie (mandat karny, pouczenie, skierowanie sprawy do sądu, w zależności od wykroczenia oraz uprawnień jednostki przeprowadzającej kontrolę).**

Aby sprawdzić, w jaki sposób gmina prowadzi kontrole spalania odpadów – należy wystąpić z wnioskiem w trybie dostępu do informacji publicznej.

Zdarza się, że gminy w odpowiedzi na wniosek proszą o **wykazanie szczególnej istotności interesu publicznego** w uzyskaniu danych, o które wnioskujemy. Dzieje się tak w przypadku, gdy informacja publiczna, o której udostępnienie wnioskujemy jest informacją przetworzoną (jej opracowanie wymaga użycia dodatkowych sił i środków oraz zaangażowania intelektualnego w stosunku do posiadanych aktualnie danych – jest to wobec tego informacja przygotowywana „specjalnie” dla nas, według wskazanych przez nas kryteriów).

STWORZENIE PUNKTU OBSŁUGI PROGRAMU CZYSTE POWIETRZE

Każda gmina borykająca się z problemem zanieczyszczonego powietrza powinna uruchomić punkt obsługi programu Czyste Powietrze i udzielać mieszkańcom kompleksowego wsparcia przy pozyskiwaniu dotacji na wymianę kotłów i termomodernizację domów. W każdej gminie likwidacja istniejących kotłów i pieców na węgiel i drewno, które nie spełniają określonych standardów emisyjnych, powinna stać się priorytetowym działaniem, a władze powinny zrobić wszystko, aby zachęcić mieszkańców do korzystania z rządowego programu Czyste Powietrze, do którego mogą wnioskować wszyscy właściciele/współwłaściciele domów jednorodzinnych w całej Polsce (z pewnymi zastrzeżeniami zgodnie z regulaminem).

Dzięki dociepleniu budynków możemy zapobiegać stratom ciepła i zmniejszyć koszty ogrzewania. Władze gmin powinny prowadzić kampanie przekonujące użytkowników "kopciuchów" do ich wymiany na ekologiczne i efektywne energetycznie urządzenia grzewcze.

Do [punktu obsługi Programu](#) mieszkaniec może zgłosić się po pomoc w wypełnieniu wniosku i uzyskać wszystkie możliwe informacje bez konieczności udania się do często odległej siedziby WFOŚiGW.

OPRACOWYWANIE I WDRAŻANIE PROGRAMÓW OSŁONOWYCH, POMOC NAJUBOŻSZYM

Bardzo istotne, jeśli chodzi o likwidację źródeł niskiej emisji, jest dotarcie do osób najuboższych. Często osoby ubogie, słabiej gospodarujące, nie zdają sobie sprawy z obowiązujących przepisów, a także z istniejących programów wsparcia. Konieczne jest więc bezpośrednie dotarcie do takich osób i zaoferowanie pomocy przy wymianie źródła ogrzewania. [Kontakt z osobami poprzez ośrodki pomocy społecznej](#) pomoże też w identyfikacji problemu oraz zaplanowaniu konkretnych środków na programy osłonowe. Programy te mogą zakładać pomoc w postaci dopłat do zwiększonych kosztów ogrzewania po wymianie źródła ciepła lub dopłaty do termomodernizacji domów. Powinny zachęcać do wymiany starych kotłów, usuwając obawę przed wzrostem wydatków na ogrzewanie.

2. ORGANIZACJA KAMPANII SPOŁECZNYCH

KAMPANIA

ZOBACZ CZYM ODDYCHASZ. ZMIEŃ TO!

Polski Alarm Smogowy i Lokalne Alarmy Smogowe

Jedną z cyklicznych kampanii Polskiego Alarmu Smogowego jest akcja z wykorzystaniem modelu ludzkich płuc kilkumetrowej wielkości, które pojawiają się w polskich miejscowościach w sezonie grzewczym. Płuca „oddychają” przepuszczanym przez nie powietrzem i filtrują zawieszone w nim zanieczyszczenia. Przy dużym smogu, po kilku dniach można zaobserwować zmianę koloru płuc umieszczonych na billboardzie, spowodowaną osadzającym się na nich pyłem zawieszonym. Kampania wspierana jest przez Fundację Better Future, Allegro oraz Grupę Luxmed.

KAMPANIA BILLBOARDOWA

„ZAKAZ WĘGLA W WARSZAWIE” W METRZE

Warszawa Bez Smogu przeprowadziła kampanię przypominającą o obowiązującym zakazie palenia węglem, wyświetlając spoty na 30-metrowych ekranach na stacji metra „Świętokrzyska”. W spotach

fol. Karolina Bryk

wziął udział Paweł Deląg, który zdecydował się wesprzeć PAS w tej kampanii i który od wielu lat działa na rzecz czystego powietrza. Spot z jego udziałem można obejrzeć na YouTube PAS.

KAMPANIA

„CHCEMY ODDYCHAĆ”

Kampania “Chcemy Oddychać”, zorganizowana przez Krakowski Alarm Smogowy przeprowadzona w lutym i marcu 2013 r. miała uwrażliwić mieszkańców Krakowa, a także obcokrajowców na problem smogu. Celem było również zebranie jak największej liczby podpisów pod petycją antysmogową z apelem o wprowadzenie zakazu palenia węglem, którą złożono do władz wojewódzkich. Plakaty odsyłały do strony internetowej nosmoging.pl, gdzie można było wesprzeć akcję podpisując petycję.

Kampania została przygotowana pro publico bono przez agencję Schulz Brand Friendly, a około 100 billboardów i citylightów zostało udostępnionych również bezpłatnie na rzecz kampanii.

KAMPANIA

„NIE PUSZCZAJ Z DYMEM”

W listopadzie 2013 r. miała miejsce kampania społeczna Krakowskiego Alarmu Smogowego, pod hasłem „Kraków bez smogu”. Prowadzone działania miały informować mieszkańców Krakowa o korzyściach (zdrowotnych i finansowych) wynikających z wyeliminowania przyczyn powstawania smogu. Kampania została przygotowana przez agencję Schulz Brand Friendly, a działaniom outdoorowym towarzyszył spot, wyświetlany w kinach sieci Cinema City, wyprodukowany przez Alvernia Studios: <https://www.youtube.com/watch?v=VIDhOD6xWak>.

KAMPANIA

„DYMEM Z PIECA ZABIJASZ” WSPÓLNIE Z UMWM

Krakowski Alarm Smogowy wraz z Urzędem Marszałkowskim Województwa Małopolskiego przeprowadził kampanię społeczną pod hasłem „Dymem z pieca zabijasz” (listopad 2016 – kwiecień 2018), która

miała uświadomić mieszkańcom, że ich indywidualne decyzje mają wpływ na zdrowie i życie wielu osób. Realizowana była ona w ramach projektu LIFE, a billboardy i plakaty pojawiły się w całej Małopolsce – w Krakowie, Miechowie, Oświęcimiu, Wieliczce, Tarnowie, Nowym Sączu, Krynicy, Nowym Targu, Zakopanem i Białym Dunajcu. Dodatkowym elementem kampanii były spoty w telewizji i radiu oraz specjalna gazeta zawierająca m.in. informacje na temat szkodliwości smogu, ale też te dotyczące możliwości wymiany starych pieców.

KAMPANIA

„SMOG NAS ZABIJA”

Dolnośląski Alarm Smogowy przy wsparciu gminy Wrocław przeprowadził w 2015 r. dużą outdoorową kampanię informacyjną dotyczącą skutków zdrowotnych smogu. Miała ona na celu uświadomienie problemu i zmobilizowanie wrocławian do poprawy jakości powietrza. Projekt billboardu wyłoniono w konkursie „Plakatem w smog”. Zwycięska praca pojawiła się na 41 billboardach i 36 citylightach.

fot. Paweł Relikowski / Polska Press

KAMPANIA

„W TYM ROKU NA DZIEŃ KOBIET PRZESTAŃ TRUĆ”

W marcu 2019 r. na terenie aglomeracji krakowskiej prowadzona była kampania pod hasłem “W tym roku na Dzień Kobiet przestań truć”, która miała zachęcić mieszkańców gmin ościennych Krakowa do wymiany przestarzałych, wysokoemisyjnych pieców. Kampania została zbudowana wokół Dnia Kobiet, swoją kulminację miała więc 8 marca. W czterech małopolskich gminach zawisły billboardy nawiązujące swoją tematyką do Dnia Kobiet. Dodatkowo w prasie znalazły się całostronnicowe reklamy kampanii, a w radiu można było usłyszeć dedykowane jej spoty. W 14 gminach tzw. „obwarzanka krakowskiego” rozdawane były ulotki.

KAMPANIA

„CZY SEJMIK URATUJE ŻYCIE 1500 MAŁOPOLAN ROCZNIE?”

Krakowski Alarm Smogowy w uruchomionej we wrześniu 2020 roku kampanii społecznej przypominał, że obowiązkiem Radnych Sejmiku Małopolski jest rozwiązanie problemu smogu poprzez przyjęcie skutecznego programu ochrony powietrza. Na krakowskich przystankach pojawiły się plakaty z cytatami z uwag Małopolan, które zostały złożone w czasie konsultacji społecznych. Wśród nich na przykład głos Ryszarda z Wielkiej Wsi, który do władz województwa napisał tak:

fot. Joanna Urbaniec

„Przeprowadziłem się na wieś, żeby mieć czyste powietrze, a tu nieraz nie da się wyjść z domu. Okoliczne wsie kopcą bardziej niż Kraków”. Kampania przyczyniła się do przyjęcia w województwie ambitnego Programu ochrony powietrza.

3.

EDUKACJA DZIECI I MŁODZIEŻY

Antysmogowe akcje edukacyjne skierowane w stronę dzieci są jednym z często podejmowanych przez lokalne alarmy smogowe działań. Zmiana postaw u najmłodszych przynieść może widoczne skutki nie tylko w kolejnych latach, ale może zadziałać także „tu i teraz”, ponieważ dzieci jak nikt inny potrafią przekonać swoich rodziców, że powinni zmienić swoje zachowania.

KRAKOWSKI

ALARM SMOGOWY

Krakowski Alarm Smogowy przygotował specjalny portal edukacyjny dedykowany dzieciom, młodzieży oraz nauczycielom. Portal powstał w odpowiedzi na oczekiwania rodziców i pedagogów, którzy szukali materiałów mogących wesprzeć edukację na temat zanieczyszczenia powietrza. Warto odwiedzić portal (www.smog.edu.pl) i wykorzystać znajdujące się tam materiały podczas pracy z dziećmi i młodzieżą na swoim lokalnym terenie. Strona ta jest doskonałym narzędziem dla każ-

dego alarmu smogowego, który chciałby przeprowadzić zajęcia w szkołach – znajdują się tam gotowe scenariusze zajęć, karty pracy, filmy oraz ciekawe gry i zabawy, które wykorzystane w atrakcyjny sposób pozwolą zachęcić dzieci do aktywnego uczestnictwa w zajęciach.

Krakowski Alarm Smogowy przygotował również szereg innych propozycji edukacyjnych dla dzieci i młodzieży m.in. film Zakręć Smog! (<https://www.youtube.com/watch?v=SXbbowLXL9o>) czy film dla najmłodszych Mr. Smokey (https://www.youtube.com/watch?v=Gt_K6fdgL44), oraz inne materiały edukacyjne powstałe w ramach projektu Clean Air m.in. scenariusze zajęć i prezentacje (<http://cleanair-project.eu/pl/>).

PODHALAŃSKI

ALARM SMOGOWY

Wiele alarmów smogowych organizuje spotkania edukacyjne w szkołach. Dla przykładu, Podhalański Alarm Smogowy przeprowadził lekcje w zakopiańskich podstawówkach, podczas których (oprócz wyjaśniania czym jest smog i jak z nim walczyć) uczniowie pisali listy antysmogowe,

foto. Jolanta Sitarz / Podhalański Alarm Smogowy

które następnie przekazano Straży Miejskiej w Zakopanem celem rozdawania ich w trakcie kontroli palenisk. W dwóch spotkaniach uczestniczył ambasador kampanii: Andrzej Bargiel.

ZABIERZOWSKI

ALARM SMOGOWY

foto. Monika Wojtaszek-Dziadusz / Zabierzowski Alarm Smogowy

Zabierzowski Alarm Smogowy także przeprowadza warsztaty antysmogowe dla uczniów szkół podstawowych – odbywają się one pod nazwą „Pogromcy Smogów”. Dzieci na zajęciach poznają przyczyny zanieczyszczenia powietrza, jego skutki, ale także szukają rozwiązań, które sprawią, że jakość powietrza, którym oddychamy będzie lepsza. Po warsztatach uczestnicy otrzymują specjalną książeczkę edukacyjną. Członkowie ZAS podkreślają, iż podczas warsztatów dzieci opowiadają o tym, że to właśnie one edukują swoich rodziców i dziadków m.in. o tym czym można, a czym zdecydowanie nie powinno się palić w piecu.

4. ORGANIZACJA HAPPENINGÓW I BRIEFINGÓW MEDIALNYCH

Happeningi, marsze i demonstracje antysmogowe to działania, które mogą pomóc zaangażować społeczność lokalną we wspólną walkę o czyste powietrze i uświadomić skalę tego problemu. Ponadto, marsze i happeningi są w stanie przyczynić się do zmiany podejścia władz i pomóc im dostrzec, jak dużo osób oczekuje konkretnych kroków w celu poprawy jakości powietrza. Organizacja takich wydarzeń może być również doskonałą okazją do zbierania podpisów pod petycjami do władz. Poniżej przedstawiono jedynie kilka wybranych wydarzeń zorganizowanych przez alarmy smogowe.

KRAKOWSKI

ALARM SMOGOWY

Fot. Kamila A. Krajewski

Antysmogowy marsz żałobny w Krakowie zorganizowany został przez Krakowski Alarm Smogowy w 2013 r. w celu okazania sprzeciwu wobec decyzji zarządu województwa małopolskiego, który w ramach uchwały

antysmogowej zaproponował nieskuteczne i nic nie wnoszące przepisy. Mieszkańcy wówczas domagali się całkowitego zakazu stosowania paliw stałych w Krakowie. Demonstracja przeszła pod siedzibę Urzędu Marszałkowskiego przy ulicy Basztowej, a jej głównymi elementami była żałobna muzyka, czarne stroje i maseczki na twarzy.

W listopadzie 2015 r. Krakowski Alarm Smogowy zorganizował happening na Rynku Głównym, podczas którego ponad tysiąc osób utworzyło z siebie żywy napis S.O.S. W ten sposób krakowianie po raz kolejny zaapelowali do władz lokalnych i rządu o podjęcie skutecznych działań ograniczających zanieczyszczenie powietrza.

Fot. Tomasz Wiech

POLSKI

ALARM SMOGOWY

W grudniu 2015 r. około 10 lokalnych alarmów smogowych zorganizowało przedświąteczny happening, podczas którego Święty Mikołaj rozdawał słoiki z czystym powietrzem, chcąc w ten sposób pokazać, że jest ono towarem deficytowym. Słoiki opatrzone były certyfikatem Polskiego Alarmu Smogowego. Happening był prowokacją, która miała zwrócić uwagę władz na problem zanieczyszczonego powietrza.

NOWOTARSKI

ALARM SMOGOWY

foto: Robert Koprowski / Nowotarski Alarm Smogowy

Mocny happening zorganizowany został przez Nowotarski Alarm Smogowy w styczniu 2017 r. Na płycie rynku postawiono symboliczną trumnę i znicze upamiętniające ofiary smogu. NAS chciał w ten sposób uświadomić mieszkańcom jak groźne jest oddychanie zanieczyszczonym powietrzem i jak ważna jest walka z tym problemem. Happening był symbolicznym początkiem działalności Nowotarskiego Alarmu Smogowego.

ZAGŁĘBIOWSKI

ALARM SMOGOWY

foto: Krzysztof Olszak / Zagłębiowski Alarm Smogowy

Zagłębiowski Alarm Smogowy w ramach XII Ogólnopolskiego Dnia Czystego Powietrza zorganizował akcję, podczas której zakładano maski przeciwpyłowe postaciom na pomnikach w Zagłębiu Dąbrowskim. Aktywiści chcieli pokazać, że powietrze w regionie jest zanieczyszczone, ponieważ mieszkańcy palą opałem niskiej jakości w wysokoemisyjnych piecach. Finał akcji odbył się w Dąbrowie Górniczej na Placu Wolności przed Pałacem Kultury Zagłębia.

PSZCZYŃSKI

ALARM SMOGOWY

foto. Aleksandra Antes-Szewczyk / Pszczyński Alarm Smogowy

Pszczyński Alarm Smogowy w 2020 r. po opublikowaniu przez PAS rankingu najbardziej zanieczyszczonych miejscowości w Polsce przeprowadził briefing medialny, podczas którego wręczył władarzom symboliczne czarne ciasto i puchar za zajęcie 1 miejsce w kategorii największej liczby dni smogowych.

WARSZAWA

BEZ SMOGU

Aktywiści Warszawy bez Smogu w kwietniu 2021 roku przy Rondzie Dmowskiego uruchomili „licznik kopciuchów”, który pokazuje liczbę dni, jaka została do wymiany najstarszych kopciuchów, zgodnie z uchwałą antysmogową dla Mazowsza oraz ile zostało ich jeszcze w Warszawie. Z okazji uruchomienia licznika zorganizowali briefing medialny z relacją na żywo w mediach społecznościowych.

5. PRZYGOTOWANIE MATERIAŁÓW EDUKACYJNYCH I ICH DYSTRYBUCJA

Istotną kwestią w działaniach lokalnych alarmów smogowych jest informowanie mieszkańców na temat zagrożeń związanych z zanieczyszczeniem powietrza i możliwości rozwiązania tego problemu, a jednym ze sposobów jest dystrybucja materiałów edukacyjnych wśród społeczności lokalnej. Plakaty wieszane w często odwiedzanych miejscach publicznych oraz ulotki dołączane do pism urzędowych to tylko część propozycji, jak dotrzeć do mieszkańców z informacjami.

ZABIERZOWSKI

ALARM SMOGOWY

Zabierzowski Alarm Smogowy dwukrotnie wydał własną gazetkę „Na wdechu”, która trafiła do skrzynek pocztowych mieszkańców gminy Zabierzów. Można ją też było zabrać z kilku zaprzyjaźnionych punktów, jak na przykład zakład fryzjerski, sklep, pierogarnia. W dystrybucję w swoich miejscowościach zaangażowało się również kilku radnych i sołtysów.

Tematy poruszane w gazetce to między innymi: działania z Programu ochrony powietrza, które udało się wdrożyć w gminie; kalendarz dni z przekroczeniami norm zanieczyszczenia powietrza w gminie Zabierzów, program „Czyste Powietrze” – gdzie złożyć wniosek i na co można otrzymać dotację; czym można, a czym nie można palić w domowym kotle oraz gdzie zgłaszać spalanie odpadów. W sumie oba nakłady to około 5000 sztuk.

KRAKOWSKI

ALARM SMOGOWY

PAŃSTWO ROZDAJE PIENIĄDZE!

Można dostać nawet **37 000 złotych!!!**

Zobacz, czy możesz skorzystać. **Strona 3**

SMOGE

press

W okolicach Krakowa DZIAŁA SERWINY ZABÓJCA!!!

WIELU O NIM SŁYSZAŁO. NIEWIELE GO DOCENIA.

Przeczytaj wywiad z prof. Esją Czarnobilską, która tłumaczy, co smog robi z Twoim zdrowiem. **Strona 3**

Prof. Michał Krzyżanowski wyjaśnia, jak zabija smog. **Strona 4**

O DZIAŁANIACH STRAŻNICZYCH PRZECZYTAJ NA STRONIE 4

Krakowski Alarm Smogowy przygotował i wydał smogowy tabloid o tytule „Smog Express”, który w przystępny sposób przekazuje podstawowe informacje o smogu, w tym o obowiązku wymiany starych kotłów na węgiel i drewno oraz o możliwościach pozyskania dotacji na ten cel. Gazeta w nakładzie 150 tys. egzemplarzy trafiła bezpośrednio do skrzynek pocztowych mieszkańców czterech małopolskich powiatów: krakowskiego, wielickiego, proszowickiego i myślenickiego. Treści przygotowali dziennikarze serwisu SmogLab.

CENTRUM ROZWOJU INICJATYW SPOŁECZNYCH CRIS

45 tysięcy „Przewodników po rybnickim smogu” przygotowało dla mieszkańców Rybnika Centrum Rozwoju Inicjatyw Społecznych CRIS. Przewodniki były dystrybuowane przez cały sezon jesienno-zimowy. Najwięcej sztuk trafiło do rybniczian wraz z informacją podatkową Urzędu Miasta Rybnika, część stanowiła dodatek do listopadowego numeru „Gazety Rybnickiej”, a resztę rozdyskrebowano przy wsparciu sieci placówek miejskich oraz w trakcie spotkań i prelekcji.

ZABIERZOWSKI

ALARM SMOGOWY

Alarm Smogowy z gminy Zabierzów przygotował książeczkę dla dzieci, która dystrybuowana jest podczas warsztatów antysmogowych dla najmłodszych. Tematyka zanieczyszczenia powietrza staje dla dzieci się jeszcze bardziej interesująca, ponieważ niektóre treści książeczki wydrukowane są na specjalnym papierze, który pozwala wydobyć je wyłącznie po zamalowaniu ołówkiem.

6.

AKTYWNOŚĆ W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH, PROWADZENIE STRON INTERNETOWYCH

Media społecznościowe, np. Facebook, Twitter, Instagram czy LinkedIn są jednym z najważniejszych kanałów dostępu do mieszkańców – alarmy smogowe mają możliwość dotarcia do dużej liczby osób właśnie za pomocą tych narzędzi. Publikowanie wpisów na temat bieżącej jakości powietrza, zamieszczanie artykułów oraz zdjęć z wydarzeń pomaga w ciągłym przypominaniu o problemie, jakim jest zanieczyszczone powietrze.

Wiele alarmów smogowych, prócz profilu w mediach społecznościowych, tworzy swoje własne strony internetowe.

CZERNICHOWSKI

ALARM SMOGOWY

Alarm Smogowy z Czernichowa na swojej stronie internetowej publikuje cyklicznie artykuły odnośnie różnych źródeł ogrzewania, porównując między innymi koszty eksploatacji poszczególnych rozwiązań. Na stronie możemy przeczytać na przykład tekst o wymianie kopciucha na pompę ciepła, który cieszył się ogromną popularnością.

Badania zawartości dioksyn w jajach kurzych

Na zlecenie Krakowskiego Alarmu Smogowego, w Laboratorium Analiz Śladowych Politechniki Krakowskiej wykonano badania zawartości dioksyn oraz związków z pokrewnej grupy polichlorowanych bifenyli w żółtkach kurzych jaj. Jaja pochodziły od kur z wolnego wybiegu hodowanych w kilku miejscowościach Małopolski i Śląska: Rabce, Rybniku, Żorach i Barwałdzie. Wybór miejscowości podyktowany był chęcią oceny zanieczyszczenia środowiska związkami z grupy dioksyn w bezpośrednim sąsiedztwie źródeł niskiej emisji.

Badania dotyczące skuteczności tzw. „górnego spalania”

Krakowski Alarm Smogowy zlecił przeprowadzenie badań w Laboratorium Technologii Spalania i Energetyki IChPW, które miały na celu sprawdzenie, jak zmienia się emisja pyłów oraz innych szkodliwych substancji, kiedy paliwo jest rozpalane zgodnie z zaleceniami promotorów tzw. „czystego ogrzewania”. Głównym wnioskiem, jaki nasuwa się po analizie jest fakt, że technika „palenia od góry” bywa techniką o nieprzewidywalnym wpływie na wysokość emisji zanieczyszczeń, a jej stosowanie w kotłach, które nie są do tego przeznaczone może być niebezpieczne.

Więcej w raporcie [Ocena skuteczności metody spalania węgla i drewna „od góry” jako narzędzia](#)

Badania jakości węgla dostępnego na składach węglowych na Śląsku i Małopolski

Faktyczna jakość węgla została porównana między innymi z deklaracjami sprzedawców. Próbkę przebadanego węgla pochodziły ze składów w województwach małopolskim i śląskim i pobierano je w ilości od 10 do 25 kilogramów bezpośrednio ze stosu węgla lub w workach foliowych po uprzednim zapakowaniu przez sprzedawcę. Rodzaje próbek odpowiadały asortymentowi używanemu w polskich gospodarstwach domowych. Był wśród nich tzw. ekogroszek, orzech i miął węglowy. Analizę próbek przeprowadziło akredytowane laboratorium Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla w Zabrze, a sprawdzano m.in. zawartość

siarki, popiołu, wilgotność i kaloryczność węgla. Po badaniach okazało się między innymi, że aż w ośmiu przypadkach na 15 wartość opałowa była w rzeczywistości niższa, niż ta podawana przez producentów. Ustalono także, że żaden z poddanych analizie miałów, nie spełnia kryteriów uchwał smogowych Małopolski i województwa śląskiego – a zostały one zakupione na terenie tych województw i nie powinny być spalane w domowych kotłach.

Skrót raportu można znaleźć tutaj: www.smoglab.pl/raport-normy-jakosci-wegla-sa-potrzebne-lezy-interesie-odbiorcow-powietrza/

ZAGŁĘBIOWSKI

ALARM SMOGOWY

Zagłębiowski Alarm Smogowy wspólnie z Dziennikiem Zachodnim przeprowadził badania emisji pyłu zawieszonego PM₁₀ z koksowników ustawionych w Dąbrowie Górniczej i Czeladzi. W pierwszym przypadku wyniki badań wykazały wielokrotne przekroczenia dopuszczalnej normy pyłu PM₁₀ (2 m od koksownika stężenie wynosiło nawet do 900 mikrogramów/m³). W drugim przypadku wskazania pyłomierza były niższe, jednak również były to wysokie stężenia.

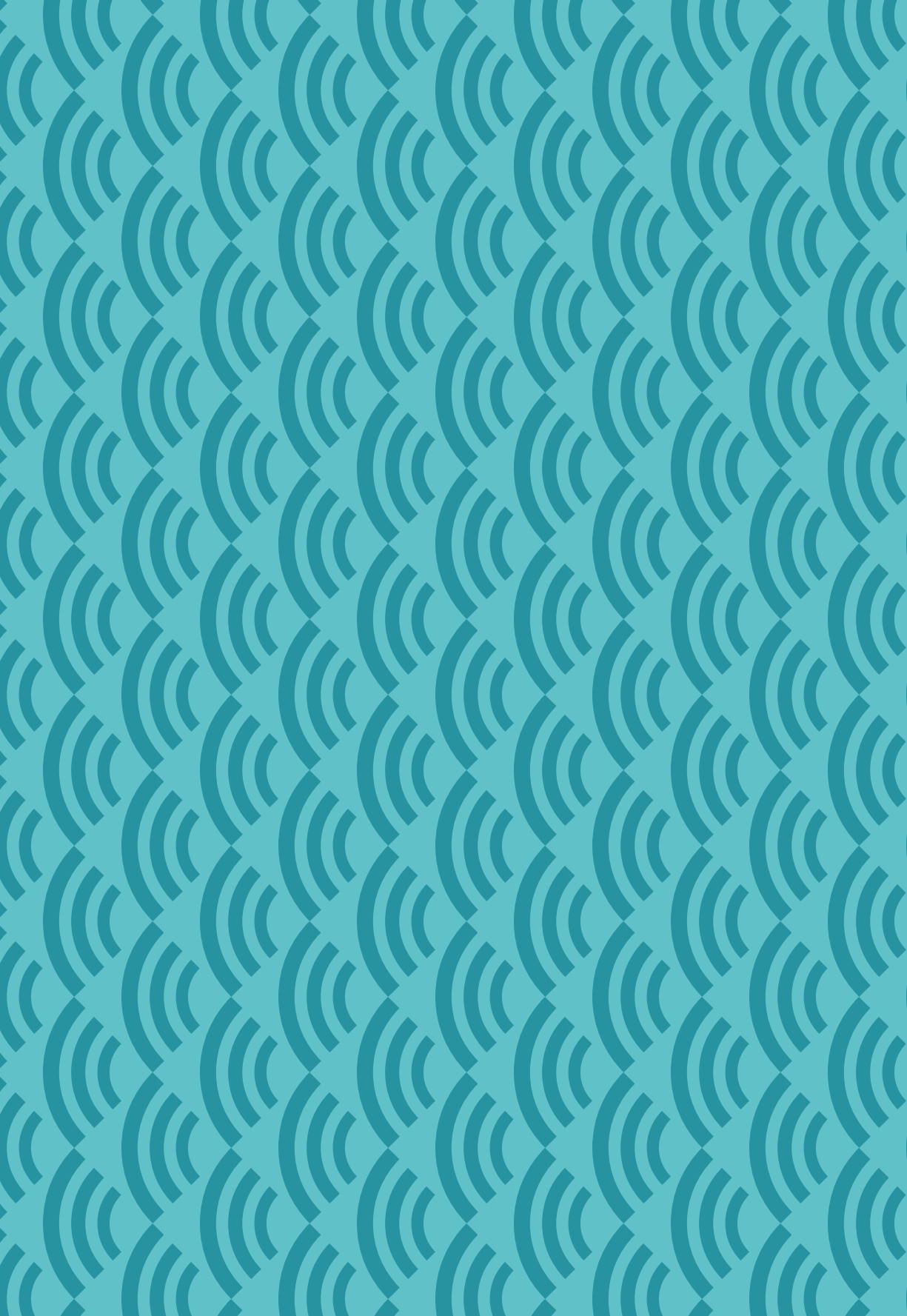
Szczegóły dotyczące wyników przeprowadzonych przez Zagłębiowski Alarm Smogowy badań znajdują się na: www.polskialarmsmogowy.pl/zaglebiowski-alarm-smogowy/aktualnosci/szczegoly,koksowniki---jak-bardzo-dymia,538.html

8

SPOTKANIA POLSKIEGO ALARMU SMOGOWEGO

Inicjatywy, które są skupione w PAS mają możliwość uczestniczenia w cyklicznych spotkaniach, na których prowadzone są szkolenia i warsztaty o tematyce związanej z ochroną powietrza. Zakres tych zajęć wynika z aktualnych potrzeb i uwzględnia życzenia osób skupionych w lokalnych alarmach smogowych. Spotkania służą też planowaniu wspólnych działań, dlatego każdy alarm ma wpływ na funkcjonowanie Polskiego Alarmu Smogowego.

II. DOBRE PRAKTYKI

PROPOZYCJE ROZWIĄZAŃ SKIEROWANE DO GMIN

Aktywność samorządów i prowadzone przez nie działania odgrywają kluczową rolę w kontekście walki z zanieczyszczeniem powietrza. Poniżej przedstawiamy wybrane działania gmin i innych jednostek samorządowych, które są prowadzone już teraz i przynoszą pozytywne dla jakości powietrza efekty.

1. INFORMOWANIE O JAKOŚCI POWIETRZA

INFORMOWANIE W PRZESTRZENI PUBLICZNEJ

W Krakowie informacja o bieżącej jakości powietrza wyświetla się na ekranach w komunikacji miejskiej (autobusy, tramwaje). Komunikaty aktualizowane są przynajmniej trzy razy dziennie, a system podaje informacje

nie tylko po polsku, ale także po angielsku, co sprawia, że wiadomości trafiają także do obcokrajowców odwiedzających miasto.

Dzięki finansowaniu z budżetu obywatelskiego w Krakowie stanęły także 3 tablice informujące o bieżącej jakości powietrza w przestrzeni publicznej.

Prócz wyników pomiaru stężeń zanieczyszczeń często pojawiają się tam również materiały informujące o regulacjach wynikających z uchwały antysmogowej oraz dostępnych dotacjach.

Aktualna jakość powietrza wyświetlana jest również na balonie widokowym, który poza prezentowaniem miasta z wysokości, pełni także funkcję informacyjno-edukacyjną i na kolorowych piktogramach pokazuje poziom zanieczyszczenia powietrza. Dane pochodzą ze stacji monitoringu GIOŚ z ulicy Dietla, która jest najbliższej balonu i pokazuje stan powietrza w centrum Krakowa.

Balon jest także platformą do prowadzenia badań przez naukowców z Akademii Górniczo-Hutniczej. Badania pozwalają m.in na analizę pionowego rozkładu stężenia pyłów (czyli na sprawdzenie jak jakość powietrza zmienia się wraz ze wzrostem wysokości).

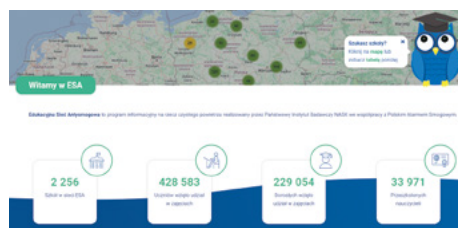

Źródło: www.balomwidokowy.pl

PRZYSTĄPIENIE DO PROJEKTU EDUKACYJNEJ SIECI ANTYSMOGOWEJ

Szkoły biorące udział w projekcie zostają wyposażone w mierniki jakości powietrza, a wyniki pomiarów udostępniane są przez Internet oraz prezentowane na wyświetlaczach w szkole. Umożliwia to uczniom, nauczycielom i społeczności lokalnej bieżące monitorowanie jakości powietrza i adekwatne zaplanowanie aktywności. Oprócz części informacyjnej projekt ESA zakłada aktywny udział nauczycieli poprzez wyposażenie ich w niezbędną wiedzę i materiały dydaktyczne. W tym celu realizowane są kompleksowe szkolenia dla nauczycieli – koordynatorów projektu ESA, którzy następnie przekazują wiedzę uczniom prowadząc lekcje na temat zanieczyszczenia powietrza. Projekt realizowany jest przy wsparciu merytorycznym Polskiego Alarmu Smogowego.

Całkowity koszt przystąpienia do projektu wynosi 8500 zł netto na szkołę i obejmuje zakup miernika z tablicą informacyjną zainstalowaną na szkole, 2 lata serwisu i kalibracji, materiały edukacyjne, warsztaty dla mieszkańców i nauczycieli oraz utrzymanie serwerów, strony www i obsługę techniczną, realizowaną przez 2 lata. W pewnych sytuacjach możliwe jest jednak uzyskanie dofinansowania – w tym celu gmina powinna najpierw skontaktować się z kontakt@esa.nask.pl

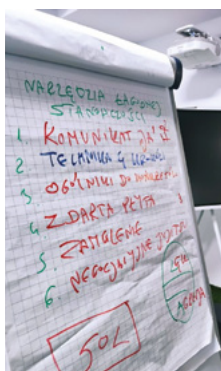
źródło: <https://smog.nask.pl>

WSPÓŁPRACA Z KOŚCIOŁEM

W edukacji antysmogowej nieoceniona jest aktywna rola Kościoła. Księża podczas niedzielnych kazania mogą uświadamiać mieszkańców między innymi o szkodliwym wpływie zanieczyszczenia powietrza na zdrowie. Na ambonę mogą być również zapraszani eksperci, którzy opowiedzą więcej o problematyce złej jakości powietrza i wskażą dostępne rozwiązania. Msze niedzielne są dobrym sposobem na dotarcie do całych rodzin, a także osób starszych, dla których ksiądz często stanowi duży autorytet i może wpłynąć na ich postawy.

2. DZIAŁANIA EDUKACYJNE

ORGANIZACJA SZKOLEŃ DLA EKODORADCÓW Z ZAKRESU SKUTECZNEJ KOMUNIKACJI

We współpracy z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Polskim Alarmem Smogowym, urzędy marszałkowskie województwa małopolskiego, śląskiego i mazowieckiego zorganizowały cykl warsztatów dla pracowników gmin (ekodoradców) z zakresu skutecznej komunikacji z mieszkańcami. W szkoleniach wzięło udział łącznie około 500 osób. Warsztaty przeprowadził trener z wieloletnim doświadczeniem. Praktyczne ćwiczenia pod okiem specjalisty miały na celu wpłynąć na efektywność pracy ekodoradców i innych pracowników gminnych poprzez pomoc w radzeniu sobie ze stresem oraz tworzeniu relacji z rozmówcami.

Urzędy marszałkowskie organizują również szkolenia poświęcone tematyce kontroli pod kątem spalania odpadów w kotłach i piecach domowych oraz przestrzegania uchwały antysmogowej. W przypadku Małopolski łącznie w szkoleniach wzięło udział 474 pracowników gmin, straży miejskich i policji z terenu całego województwa. Szkolenia przeprowadzili przedstawiciele Instytutu Chemicznej Przeróbki Węgla w Zabrze (część praktyczna kontroli) oraz przedstawiciele Fundacji Frank Bold (część dotycząca zagadnień prawnych).

Więcej informacji o szkoleniach z zakresu kontroli palenisk: www.powietrze.malopolska.pl/aktualnosc/szkolenia-z-zakresu-kontroli-palenisk-domowych-zakonczone/

WYKORZYSTANIE CEEB: WYSYŁKA SMS DO MIESZKAŃCÓW, KTÓRZY NIE WYMIENILI KOTŁÓW

Urząd Miasta w Toruniu wykorzystuje dane z Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB) wyszukując w bazie osoby, które wciąż nie wymieniły starego kotła, a jednocześnie wpisały do bazy swój numer telefonu. Następnie takie osoby otrzymywały SMS z przypomnieniem, iż zgodnie z obowiązującą uchwałą antysmogową do końca roku (2023) muszą wymienić swoje ogrzewanie. Prócz informacji o konieczności wymiany wysokoemisyjnego kotła przesyłane było również przypomnienie o możliwości skorzystania z dotacji na ten cel.

KONSEKWENTNA POLITYKA ANTYSMOGOWA: EDUKACJA, DOTACJA, EGZEKWOWANIE

Prawie 4000 kontroli palenisk w Rybniku rocznie to wynik zdecydowanie przekraczający standardy w tym zakresie w województwie śląskim. Pokazuje to determinację urzędników i straży miejskiej w egzekwowaniu uchwały antysmogowej, które traktowane jest jako jedno z podstawowych narzędzi poprawy jakości powietrza, zgodnie z powtarzaniem w mieście stwierdzeniem: edukacja, dotacja, egzekwowanie. Kampanie uświadamiające problem i pokazujące rozwiązania są prowadzone w Rybniku już od prawie 10 lat. Miasto zdecydowanie przewodzi w rankingach programu Czyste Powietrze pod względem liczby składanych wniosków, a szeroko zakrojone kontrole dopełniają obrazu miasta, które realnie i skutecznie walczy z problemem złej jakości powietrza.

Aktualności z zakresu walki ze smogiem w Rybniku: www.rybnik.eu/dla-mieszkancow/walka-ze-smogiem/aktualnosci

DZIAŁANIA INFORMACYJNE W MEDIACH SPOŁECZNOŚCIOWYCH

Straż Miejska w Myszkowie jest znana z umiejętnego prowadzenia działań informacyjnych w mediach społecznościowych. Za ich pośrednictwem informuje szczegółowo o przeprowadzonych kontrolach

i ujawnionych wykroczeniach, podpierając wiadomości zdjęciami pokazującymi “fantazję” mieszkańców w zakresie tego, co można spalić w piecu czy kotle. Myszkowska straż miejska – co nie jest standardem – nie ukrywa przy tym, że sprawcy wykroczeń przeciwko ochronie powietrza są konsekwentnie karani.

Tego typu działania są szczególnie istotne z punktu widzenia prewencyjnego – mieszkańcy wiedzą, że mogą spodziewać się kontroli i w przypadku łamania przepisów nie będą bezkarni. Dodatkowo, motywuje to społeczeństwo do reagowania na przypadki spalania odpadów i nieprzestrzegania uchwały antysmogowej, zgłaszając je do straży miejskiej, gdyż mają pewność, że interwencja zostanie przeprowadzona.

Profil na Facebooku:

www.facebook.com/StrazMiejskaMyszkowie

INWENTARYZACJA ŹRÓDEŁ CIEPŁA “OD DRZWI DO DRZWI”

Działania inwentaryzacyjne źródeł ciepła w Krakowie bazowały na wizji w terenie (inwentaryzacja “od drzwi do drzwi”) i pozyskiwaniu informacji od mieszkańców, właścicieli, zarządców czy administratorów budynków. Ankieter stosował metodę wywiadu kwestionariuszowego, bazując na udzielonych przez mieszkańców odpowiedziach. W przypadku odmowy

udzielenia informacji lub niezastania mieszkańca stosowano technikę obserwacji (np. pod kątem lokalizacji na terenie posesji paliw stałych: drewna, węgla, rodzaju komina, rodzaju dymu) oraz wywiadu sąsiedzkiego, na podstawie których określano rodzaj ogrzewania budynku.

3.

KONTROLA PALENISK POD KĄTEM NIEPRZESTRZEGANIA PRZEPISÓW

REKOMENDACJE WDRAŻANIA UCHWAŁY ANTYSMOGOWEJ DLA GMIN

Śląski Związek Gmin i Powiatów zrzesza 155 gmin z województwa śląskiego. Działające w ramach Związku zespoły robocze opracowały w 2021 roku rekomendacje dla gmin dotyczące obowiązków związanych z wdrażaniem uchwały antysmogowej. Zalecenia te obejmują kwestie praktyczne, takie jak sposób prowadzenia kontroli, nakładanie kar czy uwzględnianie sytuacji osób ubogich energetycznie. Wyjaśniają także wątpliwości wynikające z interpretacji szczegółowych zapisów uchwały. Dwa lata później przygotowano rekomendacje 2.0 – zaktualizowane zalecenia odnoszące się do zmieniających się warunków zewnętrznych (jak np. kryzys na rynku paliw), ale też uwzględniające dotychczasowe doświadczenia z wdrażania uchwały antysmogowej. Rekomendacje zostały zaplanowane jako pomoc dla gmin, a nie obowiązujące wytyczne. Niemniej, aktualizacja Programu ochrony powietrza dla województwa śląskiego wprost zobowiązała gminy do opracowania procedur prowadzenia kontroli zgodnie z rekomendacjami ŚZGiP, co podkreśla ich merytoryczną wartość.

Rekomendacje:

www.silesia.org.pl/dokumenty/rekomendacje-2-0-dotyczace-ochrony-powietrza-2023

KONTROLE ZESPOŁOWE I DŁUGI CZAS ICH PROWADZENIA W CIĄGU DOBY

W Gminie Skawina kontrole bardzo często wykonywane są zespołowo, w połączeniu: pracownicy gminy oraz funkcjonariusze straży miejskiej. Dzięki takiemu podejściu kontrola jest skuteczniejsza – strażnik

może skupić się na części typowo kontrolnej, a urzędnik na aspekcie edukacyjnym kontroli, np. przekazaniu informacji o dotacjach na nowe źródło ciepła czy informacji o uchwale antysmogowej. Co więcej, działania kontrolne prowadzone są również po godzinie 16:00, szczególnie w sezonie grzewczym, co nie jest często spotykaną praktyką. Długi czas prowadzenia kontroli w ciągu doby pozytywnie wpływa na możliwość skutecznego wykrywania nieprawidłowości.

WSPÓLNA STRAŻ GMINNA (FUNKCJONOWANIE STRAŻY MIĘDZYGMINNEJ)

Doświadczenia pokazują, że efektywna kontrola palenisk ma miejsce przede wszystkim tam, gdzie funkcjonuje straż miejska lub gminna. W przypadku gmin, których budżet nie jest w stanie pokryć pełnego etatu strażnika gminnego istnieje możliwość powołania wspólnej straży, sąsiadujących w jednym województwie gmin (straż międzygminna). Pozwala to na utrzymanie skutecznych kontroli, przy jednoczesnym obniżeniu kosztów. Właśnie takie rozwiązanie wprowadziły małopolskie gminy Koniusza i Igołomia-Wawrzeńczyce. Zatrudniają one jednego strażnika gminnego, który dzieli swoją pracę na dwie gminy. Pomimo pracy na pół etatu w każdej z nich, kontrole przestrzegania przepisów antysmogowych prowadzone w tych gminach charakteryzują się dużą skutecznością.

Wywiad ze strażnikiem gminnym: <https://smoglab.pl/szklarnie-z-kopciuchami-palenie-smieciami-straż-gminna-przeżywa-renesans-wywiad/>

KONTROLE PRZY POMOCY DRONÓW

Coroczną „tradycją” Gminy Karczew są kontrole przestrzegania przepisów antysmogowych przy wykorzystaniu dronów wyposażonych w aparaturę do analizy składu spalin. Gmina współpracuje z firmą zewnętrzną, posiadającą doświadczenie w przeprowadzaniu tego typu kontroli oraz funkcjonariuszami z Komisariatu Policji.

Wykorzystywane w patrolach urządzenie wyposażone jest w certyfikowany czujnik, służący do pomiarów stężenia zanieczyszczeń. Wyniki pomiarów wyświetlane są na urządzeniach kontrolnych na żywo, a w przypadku wykrycia nieprawidłowości, pracownicy UM, w asyście Policji, przeprowadzają kontrolę w miejscu spalania.

Metoda ta pozwala na zwiększenie efektywności kontroli, a także ogranicza niepotrzebne wejścia do domów mieszkańców, którzy nie spalają odpadów i nie użytkują kotłów niespełniających wymogów uchwały.

Więcej informacji: www.karczew.pl/asp/kontrole-przestrzegania-przepisow-uchwaly-antysmogowej-w-gminie-karczew,351,artykul,1,4844

4. WSPARCIE MIESZKAŃCÓW W PROCESIE MODERNIZACJI DOMÓW

POMIARY TERMOWIZYJNE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

Miasto Legionowo prowadzi bezpłatne badania termowizyjne w prywatnych budynkach mieszkalnych. Celem tego działania jest zainteresowanie mieszkańców termomodernizacją domów w myśl zasady, że najlepszym sposobem zmniejszenia kosztów ogrzewania oraz zredukowania emisji zanieczyszczeń jest ograniczenie zapotrzebowania na ciepło. Mieszkańcy otrzymują raport (wersja drukowana lub pdf na skrzynkę mailową) wskazujący, które elementy budynku wymagają modernizacji. Pomiary prowadzone są przez firmę zewnętrzną, a na badania obowiązują zapisy i decyduje kolejność zgłoszeń. Działanie prowadzone jest cyklicznie od 2016 roku, a z termowizji korzysta około 50 mieszkańców rocznie.

Więcej informacji: www.legionowo.pl/badania-termowizyjne

DZIERŻAWIENIE MAŁYCH POMP CIEPŁA

Miasto Legionowo wprowadziło dzierżawienie małych pomp ciepła (typu powietrze-powietrze) prywatnym gospodarstwom domowym na podstawie umów z gminą. Praktykowane jest tam, gdzie podłączenie do sieci gazowej jest niemożliwe lub niezasadne. Pompy instalowane są w lokalach o nieuregulowanym stanie prawnym, co dyskwalifikuje je z Programu Czyste Powietrze, a montaż zachodzi wyłącznie w budynkach, w których do tej pory użytkowane były miejscowe ogrzewacze powietrza (np. piece lub kominki) i nie istnieje centralne ogrzewanie. Miasto instaluje małe pompy ciepła także w lokalach komunalnych, których nie opłaca się remontować, a które w niedługiej perspektywie będą przeznaczone do rozbiórki. Zwykle są to stare, drewniane budynki.

DORADZTWO ENERGETYCZNE DLA MIESZKAŃCÓW I DODATKOWE WYNAGRODZENIE DORADCÓW ZALEŻNE OD EFEKTÓW

Doradcy energetyczni zatrudnieni w m.st. Warszawa prowadzą doradztwo techniczne w zakresie wymiany źródeł ciepła, termomodernizacji budynków i stosowania odnawialnych źródeł energii. Informują także o możliwościach uzyskania dotacji na sfinansowanie tych inwestycji i pomagają w wypełnieniu wniosku o dotację. Doradcy wspierają mieszkańców w wypełnieniu deklaracji do Centralnej Ewidencji Efektywności Budynków, a także doradzają, w jaki sposób obniżyć koszty ogrzewania czy zmniejszyć zużycie energii elektrycznej i wody przy zachowaniu komfortu użytkownika budynku. Obecnie praca doradców energetycznych jest finansowana ze środków m.st. Warszawy, a z doradcami zawarte są umowy zlecenia. Co ważne, wynagrodzenie doradców składa się z dwóch składników: stałego miesięcznego wynagrodzenia, a także dodatkowego wynagrodzenia w zależności od liczby pozyskanych wniosków do miejskiego programu dotacyjnego oraz ogólnopolskiego programu Czyste Powietrze, co stanowi dla nich dodatkową motywację.

EKSPERYMENTALNE WSPÓLNE MIESZKANIE DLA SENIOREK

Ten rybnicki eksperyment miał trwać "do pierwszej kłótni", a trwa już niemal dwa lata. Trzy seniorki z Rybnika zamieszkały razem w wyremontowanym lokalu komunalnym, a pomysł powstał, by wspierać wdowy z problemami w utrzymaniu domów, często zbyt dużych dla jednej osoby,

Źródło: www.fakt.pl, fot. Markysz Dawid / Edytor

nieocieplonych, ogrzewanych "kopciuchami" i najgorszej jakości paliwem. Seniorki z Rybnika bez żalu zostawiły swoje stare i zimne domy, zlokalizowane na przedmieściach i postawiły na wspólne mieszkanie. Ich nowe mieszkanie jest przystosowane do osób z niepełnosprawnościami, zawiera dwuosobowe pokoje, słoneczny salon i nowoczesną kuchnię. Wyposażone jest oczywiście w ekologiczne źródło ciepła.

INTERNETOWA APLIKACJA DEDYKOWANA MIESZKAŃCOM

Miasto Zduńska Wola przygotowało intuicyjną w obsłudze aplikację, która umożliwia mieszkańcom sprawdzenie możliwości przyłączenia ich budynku do sieci ciepłowniczej lub gazowej, a także szacuje koszty budowy przyłącza, zakupu kotła i wymiany instalacji oraz porównuje je z wydatkami na ogrzewanie elektryczne, biomasę i ciekły gaz. Podpowiada też mieszkańcom z jakich dofinansowań mogą skorzystać, promując dotacje miejskie i ogólnopolski program "Czyste Powietrze". Aplikacja pozwala na wypełnienie wniosku o dotację z miejskiego programu Stop Smog w formie online. Wykonane przez system kalkulacje użytkownik może wysłać na swój adres e-mail lub zostawić numer telefonu, aby otrzymać SMS z informacjami o naborze do programów dotacyjnych.

Strona internetowa:

www.stopsmog.zdunskawola.pl

Źródło: www.stopsmog.zdunskawola.pl

Powiększ czcionkę strony: A A+ A++ Kontrast: A A

MAMY DLA CIEBIE 5500 ZŁ!

Rzuć palenie w Zduńskiej Woli!

Pomożemy Ci rozstać się z nałogiem palacza węglowego. Zobacz, jakie źródła ciepła masz do wyboru i oblicz koszty wymiany pieca węglowego w swoim domu.

POLICZ INWESTYCJĘ

AKADEMIA
ALARMÓW
SMOGOWYCH